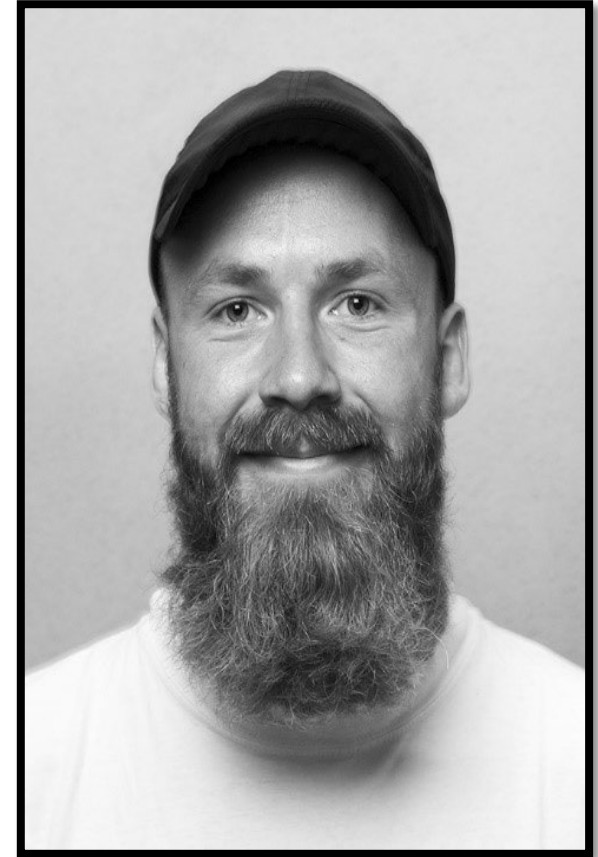

UDVIKLING AF INTELLIGENTE SORTSBLANDINGER

MED FOKUS PÅ FORÆDLING AF RESISTENS IMOD SEPTORIA

PROGRAM

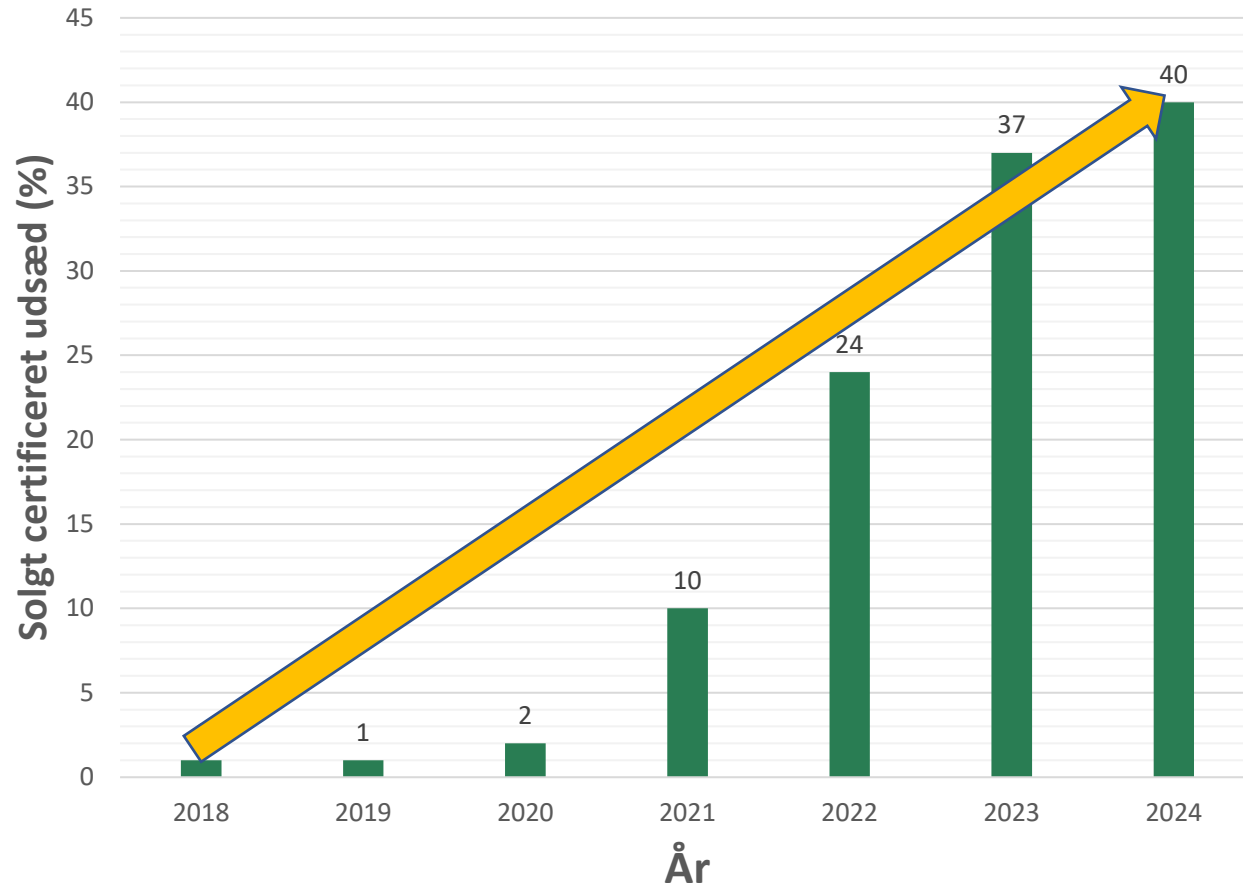

- Status på sortsblandinger.
- Metoder til optimal udnyttelse af resistens imod Septoria i hvede.
  1. Kombinationer af resistens i enkeltsorter ("stacking").
  2. Intelligente sortsblandinger.
- Fremtidsperspektiver.

SORTSBLANDINGER

ØGET ANDEL AF AREALET

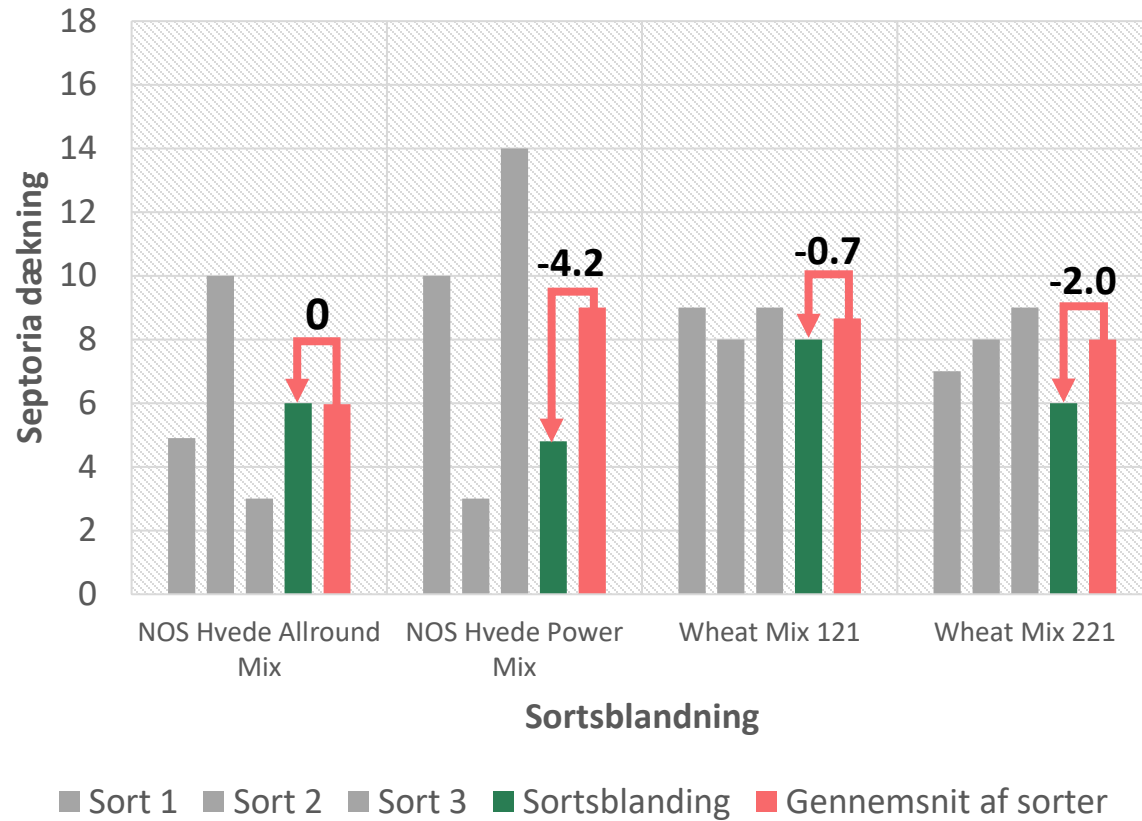
Samlet salg af certificeret sortsblandingsudsæd

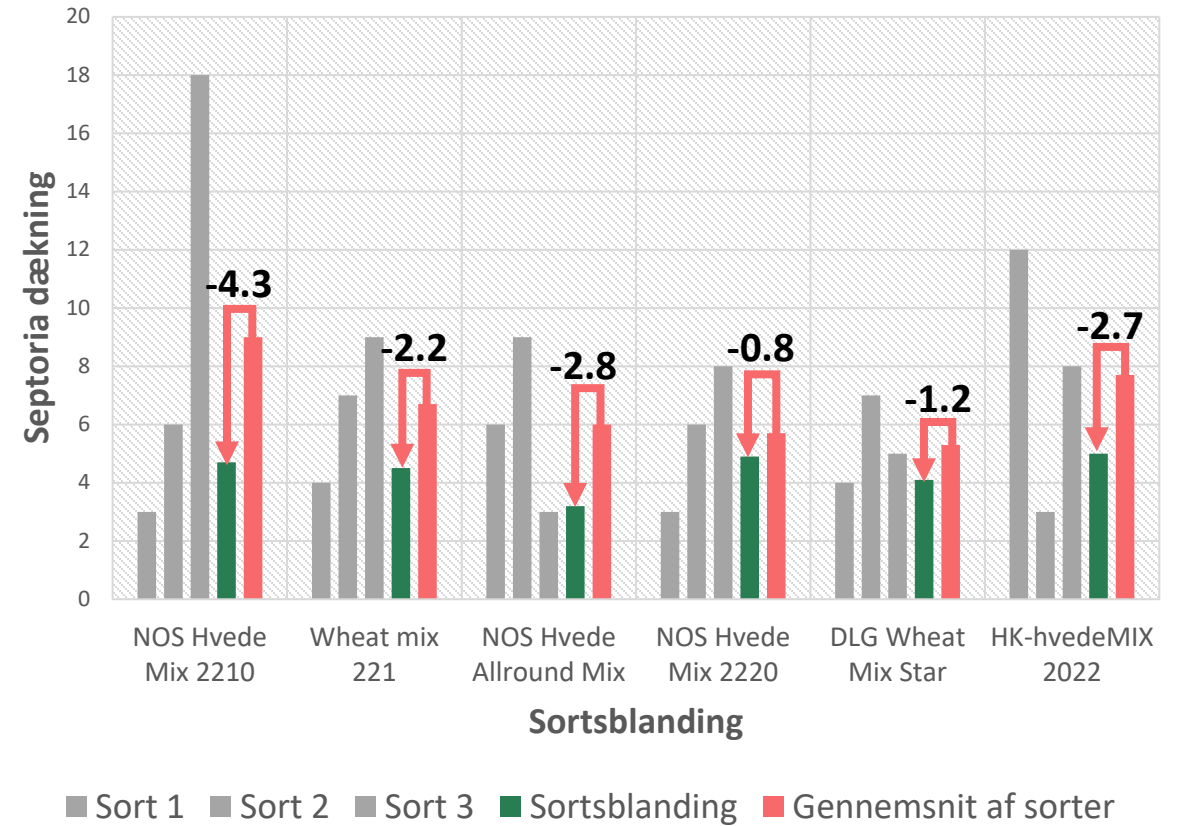
SORTSBLANDINGER

REDUKTION I SEPTORIA DÆKNING

Septoria dækning (Landsforsøg 2021)

Septoria dækning (Landsforsøg 2022)

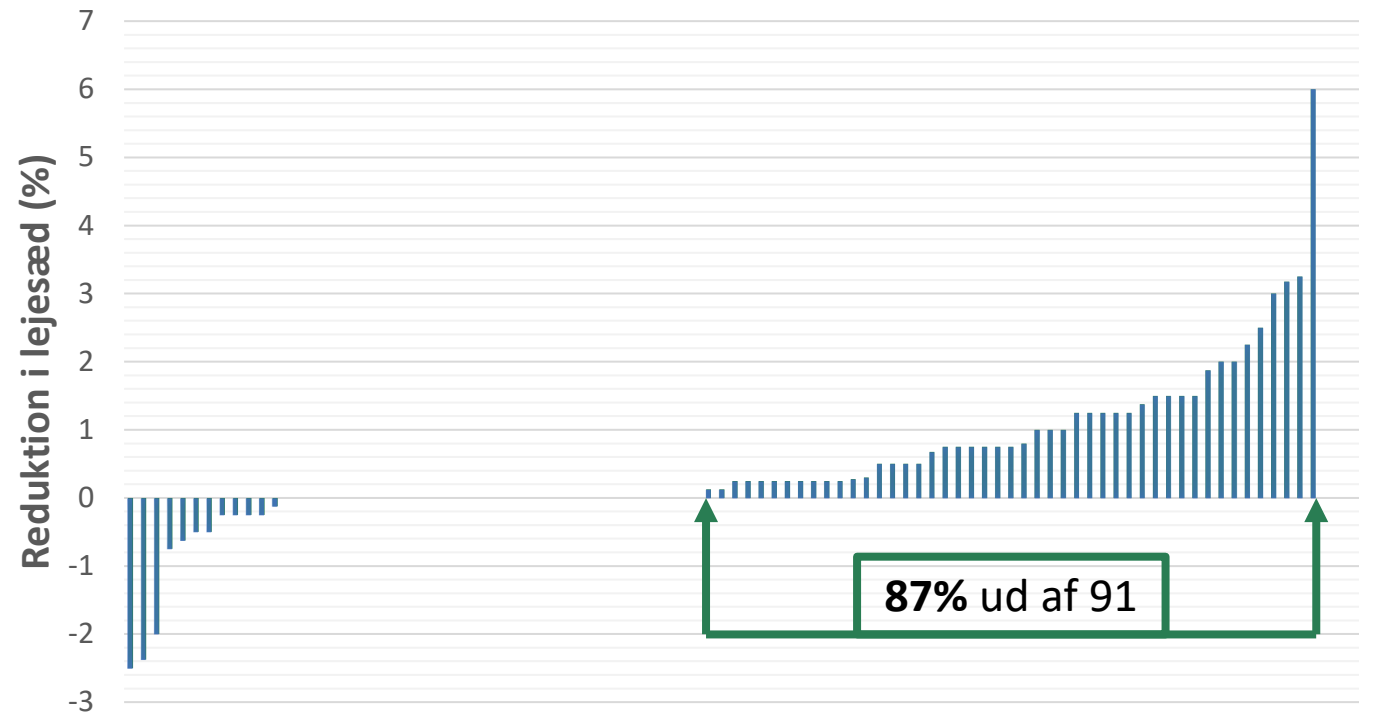
SORTSBLANDINGER

KERNEKVALITET

Procent forsøg med + effekt:

- Udbytte **72%** ud af 817.
- Protein **53%** ud af 635.
- Stivelse **58%** ud af 452.
- Hektolitervægt **61%** ud af 540.
- Gluten **54%** ud af 508.
- Tusindkornsvægt **66%** ud af 79.

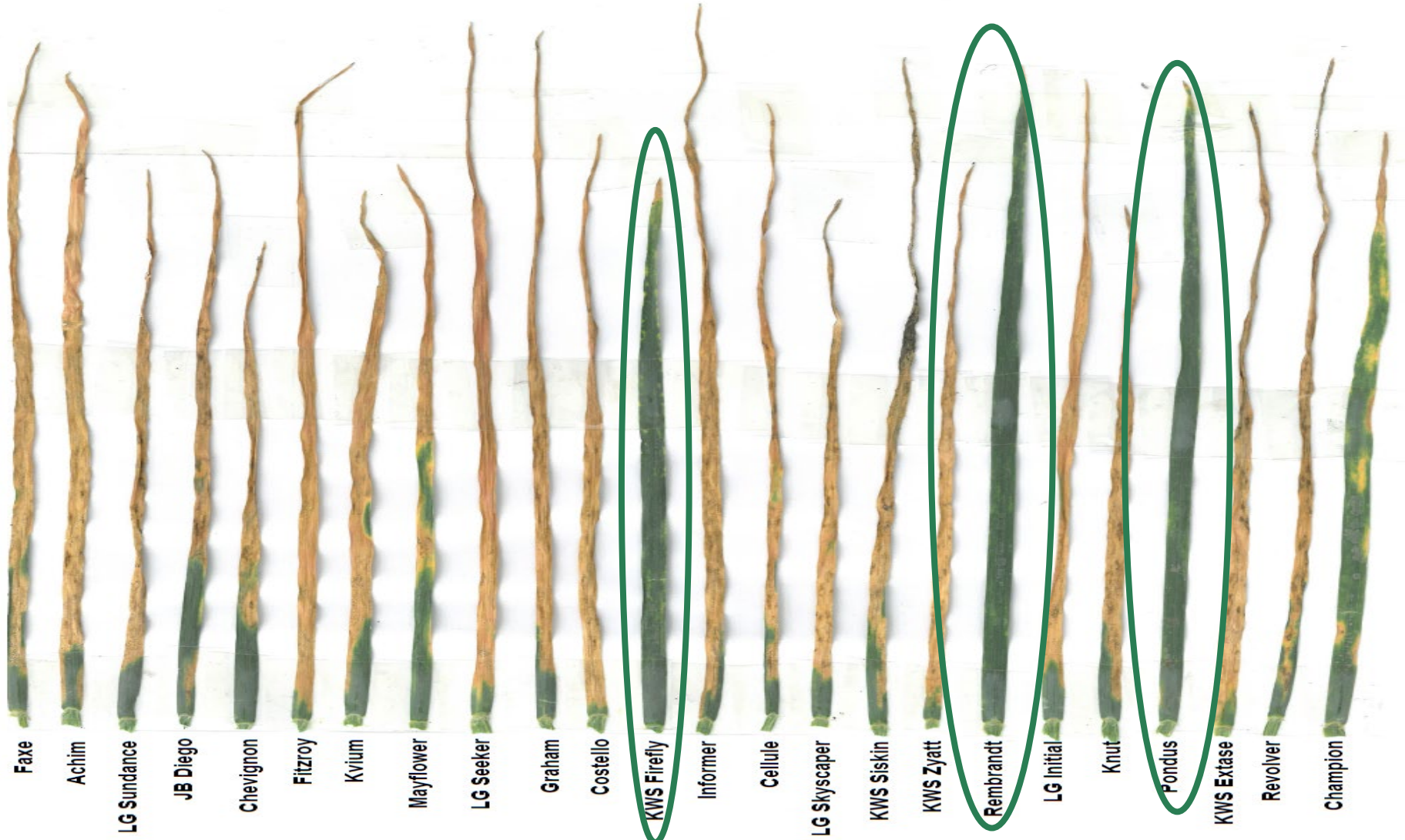
LEJESÆDS REDUKTION I SORTSBLANDINGER

KVALITATIV OG KVANTITATIV RESISTENS

SORTSSPECIFIK RESISTENS IMOD SEPTORIA

Septoria
isolater fra:
Cellule
Champion
Informer

RESISTENTE SORTER ER AFGØRENDE

WORST CASE SCENARIO FRA IRLAND

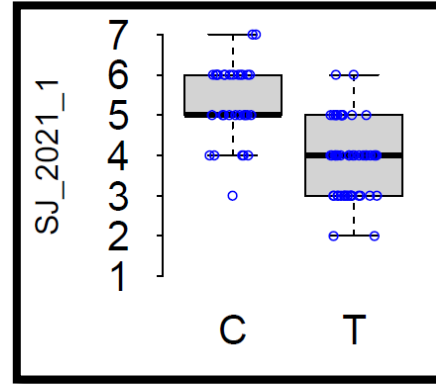
PHD PROJEKT – STACKING AF RESISTENS IMOD SEPTORIA

IDENTIFICERING OG INTEGRERING AF RESISTENS

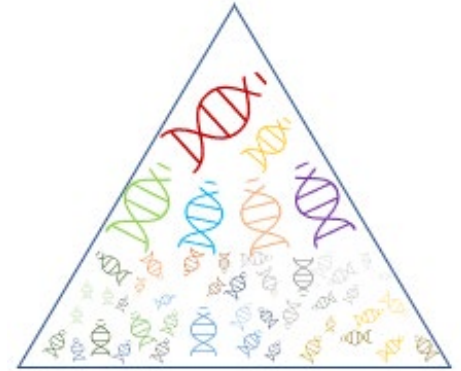
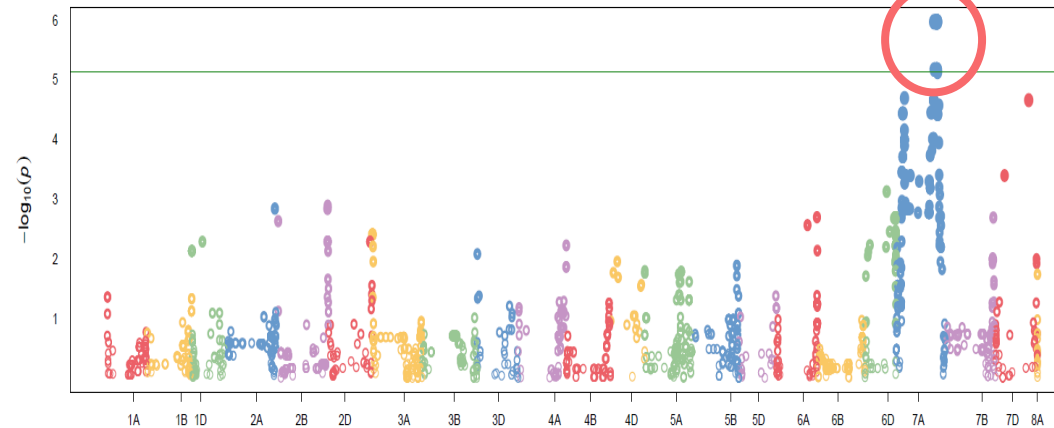
Genotyping af forædlingslinier
(7000 markører)

Visual scoring af forædlingslinier
modtagelig/resistent (1-9)

GWAS identificering af markører linket til resistens

Stacking af identificerede
markører

”Intelligente sortsblandinger”

FORÆLDRE PANEL

ET FUNDAMENT FOR RESISTENS

Achim

SU Selke

KWS Extase

Informer

LG Initial

Kvium

Pondus

LOCATION IS EVERYTHING

SEPTORIA MARKFORSØG

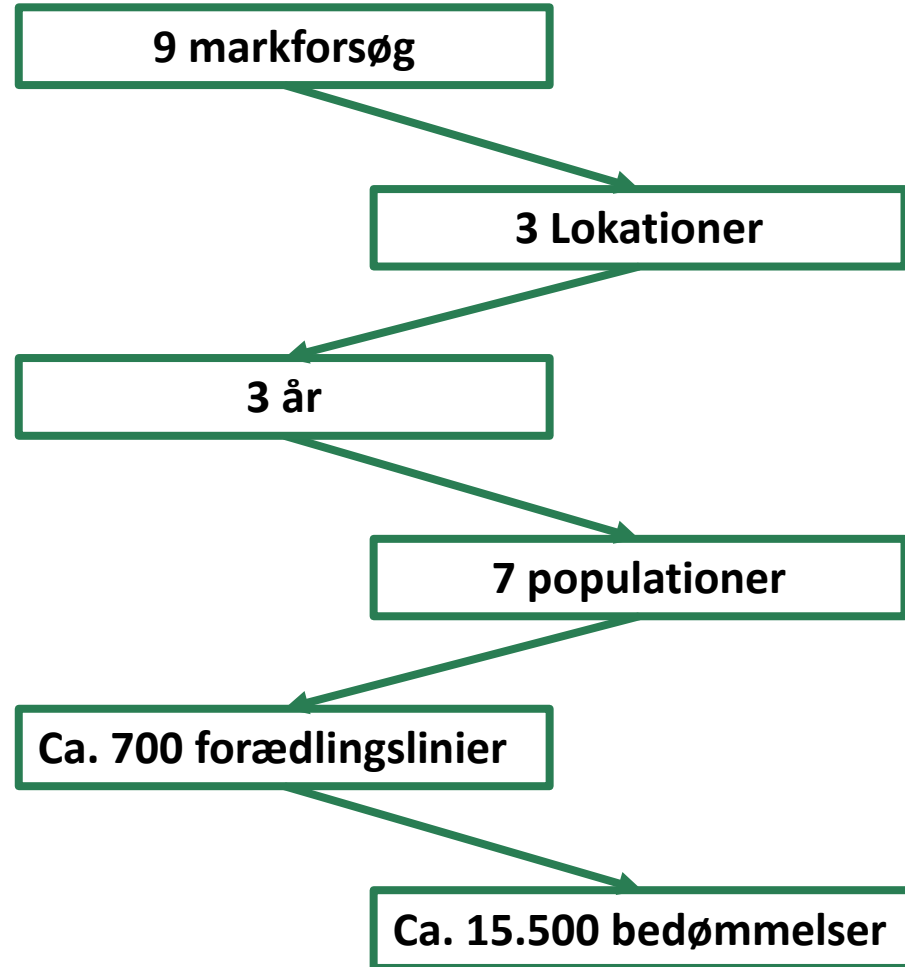
AGRICULTURE AND FOOD DEVELOPMENT AUTHORITY

AARHUS UNIVERSITET

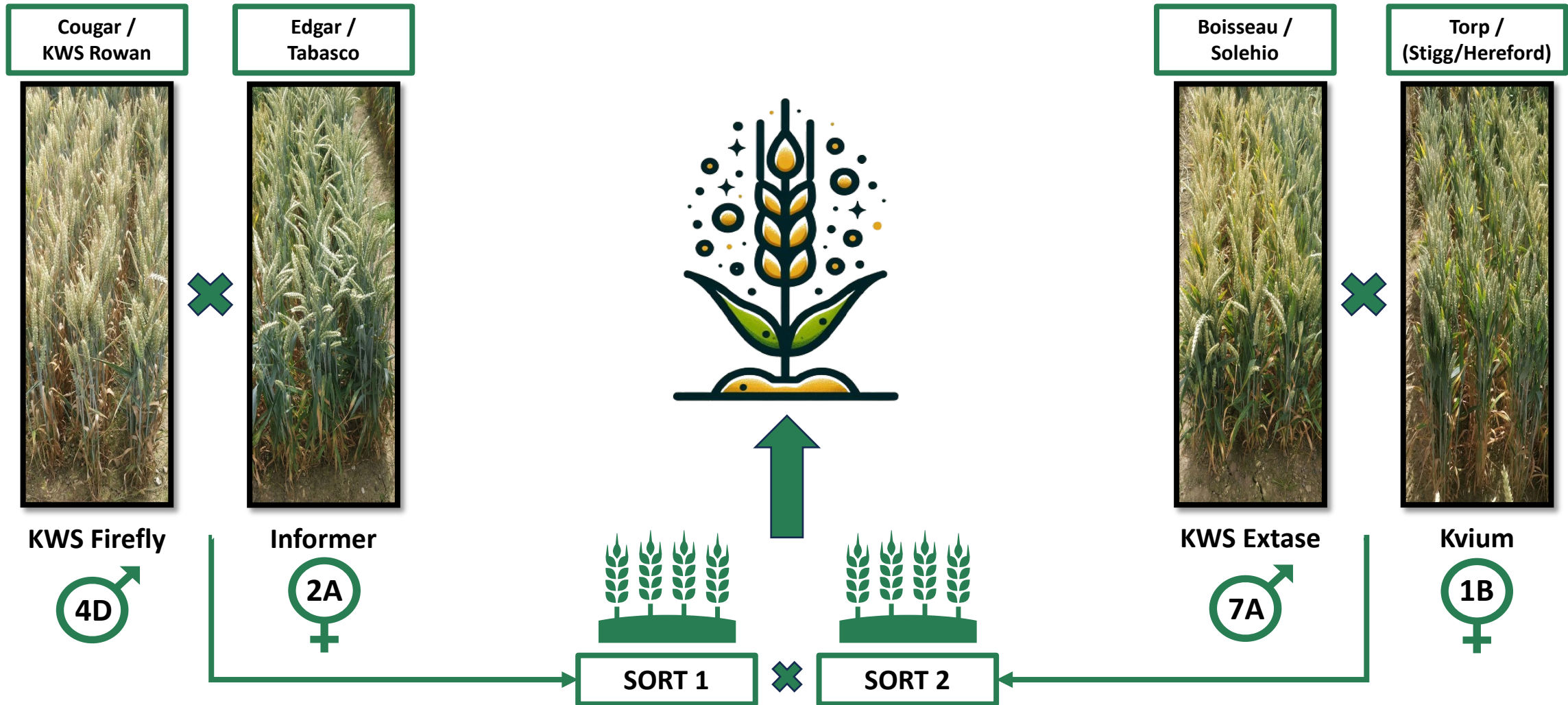

Sejet
planteforædling

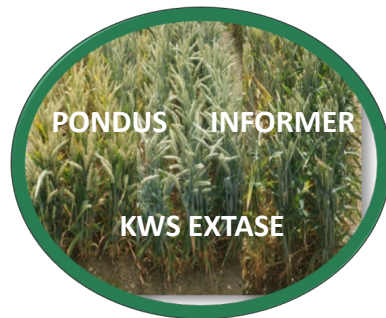
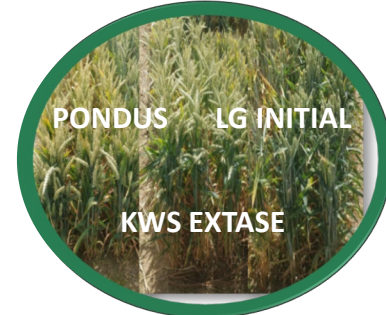
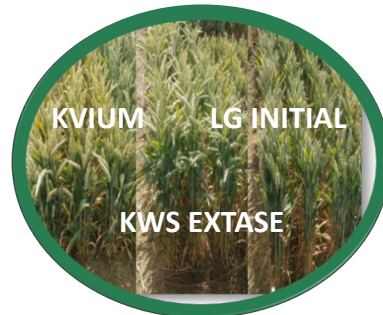
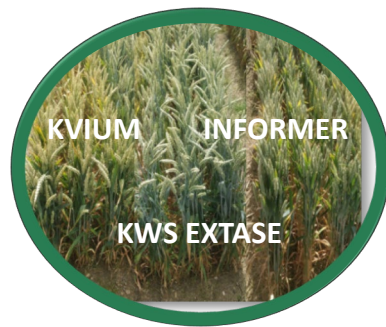
STACKING AF RESISTENS

PÅ BAGGRUND AF MARKØRER

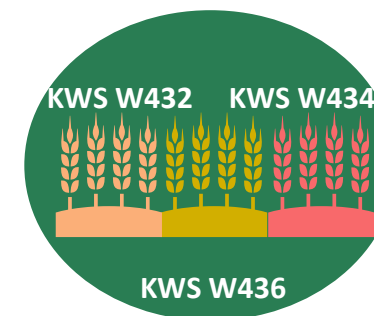
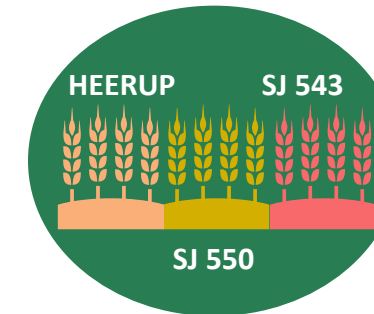
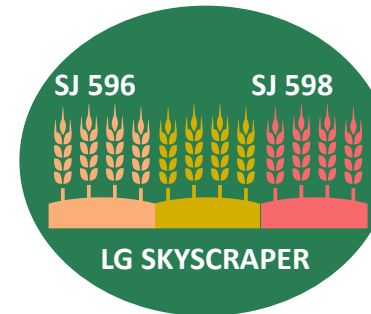
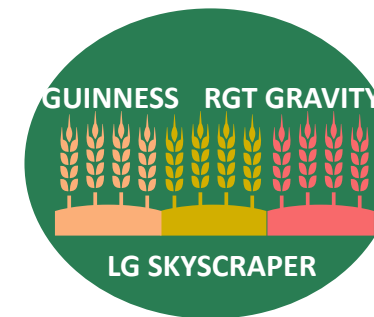
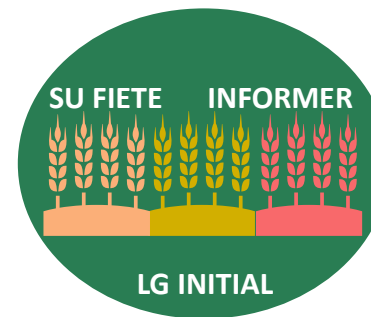

SORTSBLANDINGER MED HØJ OG LAV DIVERSITET

IGANGVÆRENDE FORSØG

”Intelligente blandinger” med høj diversitet

Blandinger med lav diversitet

AFRUNDNING

HVOR ER VI PÅ VEJ HEN?

- Resistente sorter tager tid, men er en forudsætning for IPM og reduceret pesticidforbrug.
- Sortsblandinger er fleksible, robuste og kan hurtigt og let implementeres.
- Intelligente sortsblandinger kræver kendskab til den bagvedliggende genetik og slægtskab.
- Tilsammen kan sortsblandinger og stackede resistente sorter forlænge resistensholdbarheden.

STORT TAK TIL

Winnie Füchtbauer

Finn Borum

Lise N. Jørgensen

Mogens S. Hovmøller

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN!

POTENTIALIALE I ANVENDELSE AF SORTSBLANDINGER - MEN OGSÅ LIDT OM UDFORDRINGER - SET FRA GROVVAREVIRKSOMHEDEN

AGRONOM VIBEKE FABRICIUS

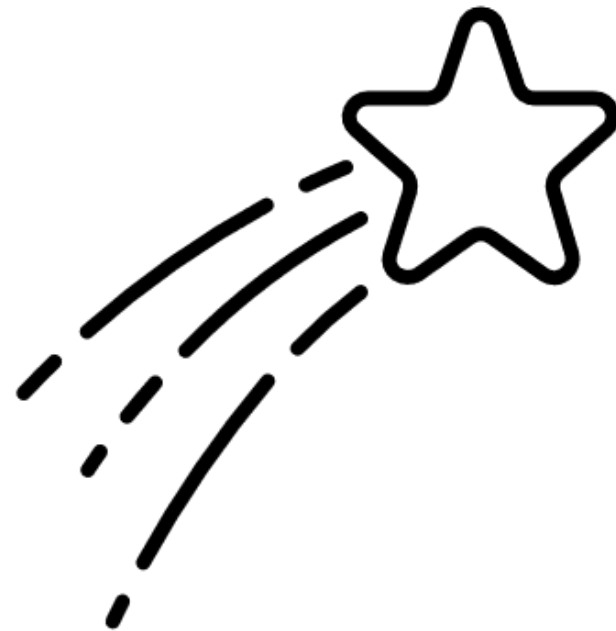

LEDESTJERNEN FOR ENHVER GROVVAREVIRKSOMHED

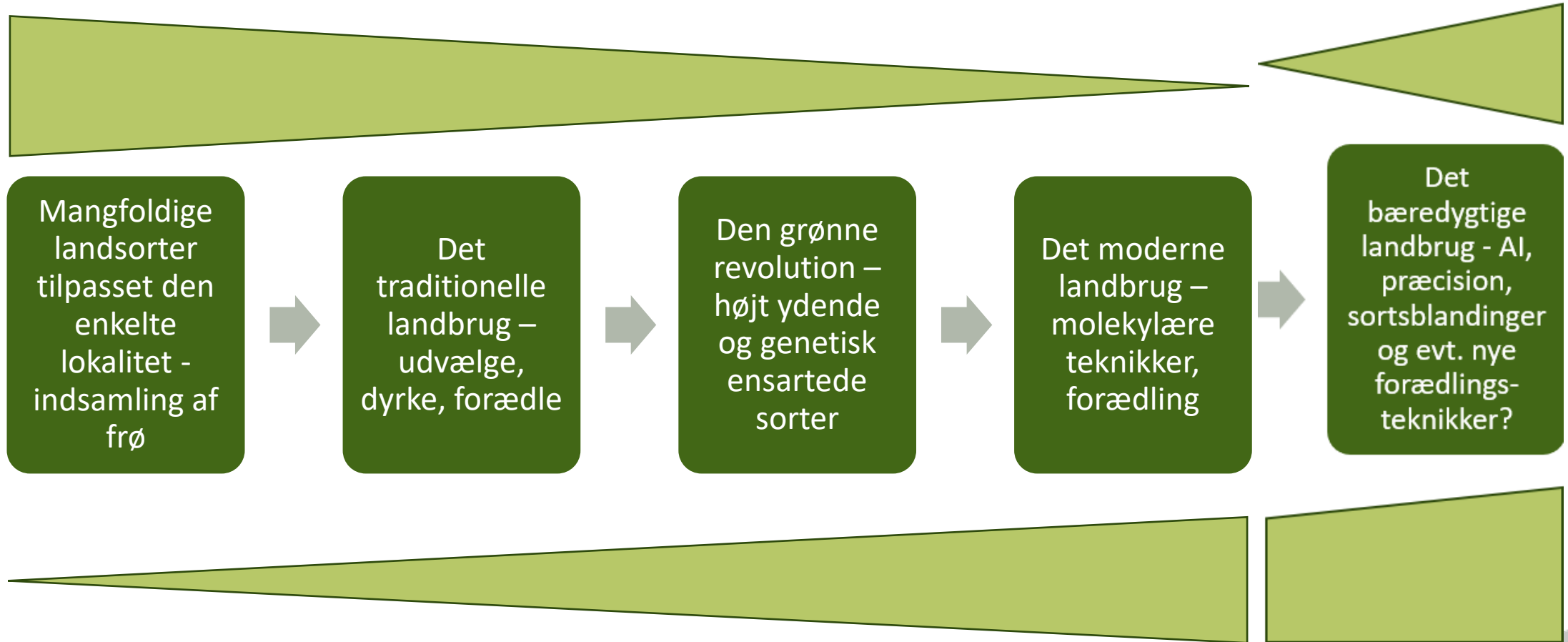

🌱 At skabe værdi for landbruget og den enkelte bedrift

LANDBRUGETS LEDESTJERNE HAR ALTID VÆRET AT SKABE VÆRDI

Diversitet

Udbytte, ensartet kvalitet

FORÆDLINGSMÅL I DAG = BAGGRUND FOR GROVVAREVIRKSOMHEDERNES UDBUD AF SORTER

---

1. Højt udbytte

- Kvalitet i forhold til slutbruger
  - Foder, malt, brød, specifikke krav human ernæring
- Jordtype
- Forfrugt

2. Agronomiske egenskaber

- Resistens sygdomme og skadedyr
- Vinterfasthed / robusthed
- Stråstyrke

FLERE MÅL BLIVER SAMTIDIG AFGØRENDE I FREMTIDEN

- Bæredygtig produktion
  - Næringsstofeffektivitet
  - Øget diversitet "over og under" jorden
- Mere ekstreme klima- og vækstbetingelser
  - Øgede krav til robusthed
  - Risikospredning / forsikring
- Mange hektar pr. bedrift– men samme "tid" til rettidighed
  - Behov for diversitet i arts- og sortsvalg

SORTSBLANDINGER ER ET VIGTIGT SKRIDT PÅ VEJEN....

- For få år siden belyste Seges Innovation og Århus Universitet, at sortsblandinger i vinterhvede er mere robuste overfor sygdomme sammenlignet med de samme sorter dyrket enkeltvis
- Ud fra 12 års sortsforsøg (2008-2019) blev det samtidig belyst:
  - At måleblandingen i vinterhvede har givet et gennemsnitligt merudbytte på 2,1 hkg/ha sammenlignet med de fire mest solgte sorter i hvert af årene
  - Tilsvarende har det i samme periode været 0,5 hkg/ha for vårbyg

Ny trend udkonkurrerer alle andre hvedesorter - her er fordelene

Ugen På Spidsen: Danske landmænd dyrker nu sortsblandinger af vinterhvede på en fjerdedel af hvedearealet. Det er ubetinget godt – for både pengepung, miljø og klima, mener denne uges klummeskribent på Mark Plus.

22. okt | 13:38 |

Skrevet af Lars Kelstrup |

CERTIFICERET VÅRBYG OG VINTERHVEDE 2017-2023

År	Vårbyg blanding Tons i alt	Vårbyg Tons i alt	Sorts- blanding Andel i %	Vinterhvede Blanding Tons i alt	Vinterhvede Tons i alt	Sorts- blanding Andel i %
2016/2017	1.376	82.268	1,7	818	80.577	1,0
2017/2018	1.397	110.566	1,3	252	74.683	0,3
2018/2019	1.296	78.287	1,7	763	64.605	1,2
2019/2020	2.626	87.495	3,0	1.334	74.339	1,8
2020/2021	5.505	87.588	6,3	7.571	64.822	11,7
2021/2022	9.667	89.298	10,8	18.718	78.092	24,0
2022/2023	12.035	79.295	15,2	28.066	72.938	38,5
2023/2024	-	-	-	28.857	78.034	37,0

Kilde: www.Tystofte.dk

HVOR KLARER SORTSBLANDINGER SIG BEDRE END GODE SOLOSORTER – HVAD VED VI I DAG?

- Jo flere sorter i blandingen, jo bedre
- Jo større forskelle i sorterens modtagelighed for svampe, jo bedre
  - Jo højere sygdomstryk, jo bedre
- Jo mere diversitet i krydsningsforældre, jo bedre
  - Jo større forædlingsindsats i en art, jo større effekt af blandinger
- Vi er slet ikke i mål endnu med vidensgrundlaget for yderligere optimering og udvikling af intelligente sortsblandinger

VIDENS- OG ADMINISTRATIONSGRUNDLAG FOR YDERLIGERE OPTIMERING

- 🌿 Hvor er grænserne i blandingsforholdet for at opnå ”blandingseffekten”?
- 🌿 Morfologisk diversitet – over og under jorden – hvilken betydning har det?
  - Vand- og næringsstofhusholdning/-effektivitet
  - Strålægder og bladstillinger – sygdomme/udnyttelse af sol og lys
  - Konkurrenceevne mod ukrudt – efterår henholdsvis forår
  - Vækstmønstre - konkurrence om ressourcer
- 🌿 Behov for ”genbesøg” af administrationsgrundlaget for godkendelse af sortsblandinger

BETINGELSER FOR PRODUKTION OG SALG AF SORTSBLANDINGER I DAG

BEKENDTGØRELSE OM SÆDEKORN / ADMINISTRATIONSGRUNDLAG TYSTOFTEFONDEN

- Alle sorter skal hver især certificeres inden blanding
- Krav til min. udbytte og maks. forskel i modningstidspunkt og strålänge
- Maks. værdier for sygdomstryk
  - Beregnes som gennemsnittet af de fem største sorter i opformering i vækstsæsonen før / efter vurdering i ekspertudvalg
- Godkendelse af sortsblandinger afgives cirka primo marts (vintersæd) og primo november (vårsæd) forud for vækstsæsonen - på daværende tidspunkt gælder, at:
  - "Ønske"-sortsblandinger allerede har været i / er etableret i landsforsøgene
  - "Ønske"-sorter målrettet "ønske"-sortsblandinger allerede har været / er udlagt hos fremavlerne
  - Stor risiko / mange omkostninger...

OBS - TIDSLINJE FOR UDVIKLING AF EN NY SORT/SORTSBLANDING

- 8-10 år fra krydsning til opformeret og klar til markedet
  - Første gang i officiel afprøvning (værdiafprøvning og landsforsøg) efter 5-7 år
- Tidligst tilstrækkelig med udsæd til at udføre større/flere forsøg og demoer efter 2. års værdiafprøvning
  - Svært at opnå fuldt kendskab til en sorts/sortsblandings egenskaber på alle lokaliteter, alle jordtyper og alle årsvariationer, inden den lander på markedet
  - Stigende anvendelse af genomisk selektion i valg af krydsningsforældre, AI og præcisionsværktøjer gør os stærkere hver dag...
- Levetiden for en solosort i Danmark er pt. cirka 5-6 år
- Nye sorter i afprøvning/på markedet løbende – stor konkurrence
- Meget store omkostninger inden en sort lander på markedet

OBS: TIDSPRESSET VED PRODUKTION AF VINTERSÆD

- 🌿 Høst af fremavlskorn i Danmark fra 10. – 25. august under ”normale” klimaforhold
- 🌿 Tidlig såning af vintersæd senest 7. september (ca. 100.000 ha)
- 🌿 Såvindue vintersæd i øvrigt cirka 10. – 30. september
- 🌿 2-4 uger fra høst til tørring, transport t/r, oprensning, certificering, blanding og såning
  - I vinterhvede drejer det sig om 80.000-85.000 ton
- 🌿 3-4 sorter i blanding
- 🌿 Nødvendigt med ”overliggervarer” til en vis andel - PAS PÅ – de må og skal ikke tales ned!
  - Høstes vækstsæsonen før, ligger ekstra nedtørret og lagerfast hos fremavleren frem til foråret, hvorefter de bliver spiretestet, analyseret, bejdset og certificeret
- 🌿 Overliggervarer til sortsblandingsformål er med de nuværende administrationskrav uden risiko for landmanden men meget risikofyldt for grovarevirksomheden

UDFORDRINGER I SORTSBLANDINGER SET FRA GROVVARENS SIDE

- Svært at nå (og dyrt) at opformere flere sorter og sammensætte sortsblandinger tidsnok til at opfylde landmandens hovedforventning pt. – højt UDBYTTE og høj SUNDHED
  - Stærke sortsblandinger kræver, at flere sorter ”holdes i live” i afprøvnings- og opformeringsfasen
  - Overliggervarer er nødvendige – ekstra nedtørring, lagerleje og risiko
- Udfordringen bliver ikke mindre, hvis/når det samtidig forventes, at der skal foreligge mindst 1-2 års landsforsøgsresultater for en sortsblanding
  - Sortsblandingen kan blive forældet/ikke godkendt, inden den når at se dagens lys...
- Udfordringen bliver ikke mindre, når vi i fremtiden samtidig søger et solidt kendskab til egenskaber i forhold til klima og diversitet
- Mere korn skal afsættes til kvalitet i fremtiden – vil man acceptere ”diversitet i kvaliteten”?

POTENTIALER I SORTSBLANDINGER SET FRA GROVVARENS SIDE

- Forlænge levetiden af sorter fra egen forædling og/eller af repræsentationsorter
  - Forebygge nedbrydning af resistens
- Forlænge levetiden af effektive planteværnsprodukter
  - Forebygge udvikling af resistens
- Bidrage til at styrke landmanden bundlinje - økonomi og bæredygtighed
  - Klima, robusthed, risikospredning, næringsstofeffektivitet
- Har man ikke altid "topsorten, der kan det hele", kan man fortsat tilbyde markedet stærke blandinger af flere gode sorter
- For alvor at kunne udnytte genomisk selektion, AI og præcisionsværktøjer til at udvikle intelligente sortsblandinger
  - Målrettet forskellige forhold og formål? – afhængig af markedet...

PERSPEKTIVER I FREMTIDEN

- Markedet og administrationskrav for sortsblandinger skal måske prioritere anderledes
  - Skal sundhed på baggrund af én sæsons observationsdata forsat være det dominerende mål / krav?
- Bliver stærk robusthed med høj morfologisk diversitet vigtigere / ligeså vigtig?
  - Klima, risikospredning, næringsstofeffektivitet
- Udbyttekolonnen i Sortinfo er pt. ”driveren” i markedet – ofte ”kun” baseret på 4-8 godkendte sortsforsøg – ofte anlagt på samme og ensartede lokaliteter år efter år
  - Er det et fyldestgørende styringsværktøj i fremtiden?
  - Hvordan værdisættes andre egenskaber tilstrækkeligt i fremtiden?
- Genomisk selektion, AI og præcisionsværktøjer vil bidrage med øget viden
  - Mere effektiv og sikker udvikling af højt ydende intelligente (og målrettede) sortsblandinger
- Nye forædlingsteknikker vil forhåbentlig samtidig blive godkendte
- Vi er rigtig godt på vej...

Vi skal ikke hjem, vi skal videre.... 😊

Tak for ordet – spørsmål og kommentarer

TJEK DENNE VED LEJLIGHED 😊
OLSEN BANDEN I JYLLAND (1971)

